

30 D 4 00
4/1682

11

A TÖRVÉNYES MUNKÁSVÉDELEM NEMZETKÖZI EGYESÜLETÉNEK ZÜRICHI NAGYGYÜLÉSE.

IRTA

Dr. HELLER FARKAS

MŰEGYETEMI M. TANÁR,

A TÖRVÉNYES MUNKÁSVÉDELEM MAGYARORSZÁGI EGYESÜLETÉNEK TITKÁRA.

KÜLÖNLENYOMAT

A »MUNKÁSÜGYI SZEMLE« 1912. ÉVI SZEPTEMBER HAVI 18. SZÁMÁBÓL.

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1912.

Magyar Társadalomtudományi Szemle
Könyvtára - 417

D 400

Igen gazdag, súlya alatt csaknem roskadozó program alapján folytak le e hónap 9-étől 12-éig Zürichben a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete VII. nagygyűlésének tárgyalásai. A napirend, melyet annak idején közöltünk,¹⁾ már eleve mindenkiben méltán kelthetett kéte-lyeket abban az irányban, elvégezhető-e az a nagy feladat, melyet az egyesület zürichi tárgyalásai számára maga elé tűzött. Annál is inkább lehetett ez irányban aggódni, mert mintha a nemzeti osztályok is az idei nagygyűlést kevésbé gondosan készítették volna elő, mint az azelőttieket. A napirenddel összefüggő előadmányok mintha kisebb számban folytak volna be, vagy legalább is igen sok volt közülük az oly előadmány, amely csak Zürichben a gyűlés közvetlen megkezdése előtt került kiosztásra és így a kérdések előzetes tanulmányozását már csak kisebb mértékben segíthette elő.

A vezetőség, a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal és a delegátusok nagy részének szakszerűségén, valamint bölcs önmérséklésén is múlt, hogy ennek dacára a zürichi nagygyűlés igen jelentékeny és intenzív munkát végzett; és ha az, amit a hivatalnoki élet oly jól ismer, hogy t. i. elintézés helyett az egyik helyről a másikra küldözgeti az ügyeket, egyik-másik tárgynál itt is előfordult, mégis a napirend oroszlánrésze a rendelkezésre álló időhöz képest elég alaposan megvitattatott. Nem ugyan a plenumban, hanem az első teljes ülésen kiküldött öt bizottságban. Az előbbi ugyanis rövid négy óra alatt határozván az öt bizottság csak akkor kiosztott javaslatai tárgyában, abban komoly vitáról alig lehetett szó. A kérdések igazi megvitatása a bizottságokban történt, melyeknek három, sőt egyeseknek ennél is több tárgya megbeszélésére szintén csak három ülés állott rendelkezésre. Nem csoda ilyen körülmények között, hogy a bizottságokban is, még a fontosabb tárgyak megvitatása alkalmával is, sokszor bizonyos ideges türelmetlenséggel hallgatták a szónokokat. Mégis, egyes kevésbé fegyelmezett szónokok bőbeszédűségétől eltekintve, a szakemberek szigorú tárgyhoz szólása lehetővé tette a nézeteknek legalább nagyjában való tisztázását.

A zürichi nagygyűlés legjobban előkészített tárgya kétségkívül a folytonos üzemek munkaidejének kérdése volt. A luganói nagygyűlés idevágó határozata értelmében ugyanis egy külön szakbizottság feladatává tétetett a folytonos üzemekre vonatkozólag eszközzendő lépések előzetes megvitatása. Ez a bizottság, melynek ülésein Magyarország részéről *Gaal Jenő* főrendiházi tag, mint a kormány kiküldöttje vett részt, már június hó 11. és 12-én Londonban összeült.²⁾ Az ott előterjesztett anyagból már megállapítható volt, hogy kivált a vas- és acéliparban a hármas csapatváltás rendszere, mely mellett a 8 órás munkaidő alkalmaztatik, meglehetősen el van terjedve. Angliában különösen déli Walesban úgyszólván a szabályt

¹⁾ V. ö. a 417. oldalt.

²⁾ V. ö. *Gaal Jenő* cikkét a »Magyar Társadalomtudományi Szemle« szeptember havi számában 584—596. old. A tárgyalásokról szóló jelentése a Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesületének kiadványaként fog megjelenni és már sajtó alatt van.

képezi, de más vidékeken is nagyobb mértékben előfordul. Az egyéb folytonos üzemek Angliában már kevésbé alkalmazzák ezt a csapatváltási rendszert, amely viszont az Egyesült-Államokban inkább más iparágakban, nevezetesen a papír- és a faanyag-gyárakban van elterjedve. Bár az Egyesült-Államok vas- és acéliparában, valamint a Németbirodalom, Franciaország, Hollandia, Norvégia, Finnország, Svédország és Dánia folytonos üzeimeiben is általában a kettős csapatváltás rendszere uralkodik a 8 óránál rendszeren tetemesen hosszabb munkakeretekkel, mégis kivált egyes nagyvállalkozók kijelentéseitől befolyásolva a Londonban ülésezett bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy a hármas csapatváltás rendszere legalább is a nagyolvasztóknál, továbbá a vas-, acél- és hengerműveknél ma már keresztülvihető volna. Egyes nagy vállalkozók és szakemberek ugyanis konkrét eredmények alapján rámutattak arra, hogy a vas- és acéliparban a hármas csapatváltás rendszere mindenhol bevált, ahol azt alkalmazták, annyira, hogy több angol munkaadó kijelentette, miszerint éppen saját versenyképességének az emelése végett nem is kívánja, hogy a kontinens államai is hamarosan rátérjenek erre a termelési eredményét fokozó rendszerre. A londoni bizottság ennél fogva kimondotta, hogy a nyolc órás munkanappal járó hármas csapatváltás rendszerét a folytonos üzemekben a legjobb rendszernek tartja és hogy azt kohóknál, valamint hengerműveknél elsősorban alkalmazandónak és keresztülvihetőnek véli. Minthogy pedig az egyes államok magukban csak nehezen határozhatják el ezen csapatváltási rendszer alkalmazásának kötelezővé tételét, a bizottság azt javasolta a zürichi nagygyűlésnek, határozzon olyan értelemben, hogy az egyes nemzetek kormányai minél előbb felkérendők egy oly nemzetközi konferencia megtartására, mely ezen kérdés nemzetközi megoldását célozza. Az üveghutákat illetően a nemzetközi bizottság abban állapodott meg, hogy a megvizsgált tények alapján az itt dolgozó munkások részére legfeljebb 56 órás és 24 órás szakadatlan szünettel megszakított heti munkaidőnek nemzetközi egyezmény útján való biztosítását ajánlja a nagygyűlésnek. A többi folytonos üzemekre vonatkozólag a londoni bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az egyes nemzeti osztályok feladata lesz az élet folytonos szemmel kíséréseivel azokban is a hármas csapatbeosztás terjesztése iránt alkalmas időben javaslatokat tenni. A zürichi nagygyűlés majdnem szösz szerint elfogadta a Londonban ülésezett szakbizottság ezen javaslatait, melyek ott az osztrák és olasz osztályok ellenzése mellett jöttek létre és amelyek ellen kivált a vas- és acélipart illetően az olasz delegátusok Zürichben is állást foglaltak. A zürichi gyűlés ennek dacára elhatározta, hogy a svájci szövetségtanácsához kérelem intéztessék, melynél fogva minél előbb hívassék össze az érdekelt államok nemzetközi konferenciája, amelynek feladata lesz a kohók és hengerművek munkaidejének hármas csoportbeosztás mellett nyolc órában való megállapításáról tárgyalni.

Igy tehát a zürichi nagygyűlés ismét egy új nemzetközi egyezmény létrehozását tervezi. Azon meleg rokonszenv dacára, melylyel a nagygyűlés ezen határozatát, mint talán e határozatok legfontosabbikát fogadnunk kell, — hiszen a munkások valóban emberföltötti megerőltetésének és ezáltal idő előtt való sirbatastításának megakadályozásáról van szó, — nem igen merjük magunkat abban a reményben ringatni, hogy ezen határozatnak jobb sorsa legyen, mint a fiatalok munkások éjjeli munkájának eltiltására, valamint a nők és fiatalok munkások 10 órai maxi-

mális munkanapjának a megállapítására tervbe vett nemzetközi tanácskozássra vonatkozó luzerni és luganoi határozatoknak; vagyis alig hiszünk abban, hogy az egyesületnek két év múlva Bernben tartandó nagygyűlésén már az erre vonatkozó egyezmény megkötéséről számolhatna be az elnök. Eltekintve ugyanis attól, hogy a most jelzett két nemzetközi egyezmény megállapítása valószínűleg egy nemzetközi konferenciának éppen elegendő munkát fog adni, igen nehéznek kell tartanunk nemzetközi megállapodás létesítését oly tárgynál, amely egy mégis csak szórványosan elterjedt rendszert akar általánossá tenni, még hozzája egy olyan rendszert, amelyre vonatkozólag még egyes nemzeti osztályok kiküldötteinek is aggályai voltak. A francia kormány egyik kiküldöttjének azon kijelentése, amelynél fogva ezentúl a nemzetek sűrűbben fognak összejönni nemzetközi munkásvédelmi egyezmények megállapítása végett, mint eddig, meglehetősen ellentmond *Caspar* titkos tanácsos, a Németbirodalom kiküldöttje azon szavainak, amelyeket a nagygyűlés berekesztése előtt Németország, Ausztria, Belgium, Magyarország, Svájc és Svédország kormányai nevében mondott és amelyekben azon őszinte rokonszenv hangoztatása mellett, melylyel a kormányok a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete működése iránt vannak, mégis hangoztatta azt, hogy az egyes kormányok képviselői e gyűléseken való részvételük által még nem fejezik ki korántsem a határozatokhoz való hozzájárulásukat. Kíérezhető volt e szavakból, hogy a kormányok egyelőre a nemzetközi munkásvédelem terén csak bizonyos méréskeltebb ütemben való haladásra hajlandók.

Tényleg még máig sem ült össze az a nemzetközi konferencia, amelynek az összehívására a luganoi nagygyűlés a svájci szövetségtanácsot felkérte s amelynek feladata leendő a fiatalok munkások éjjeli munkájának tilalmára, valamint a nők és fiatalok munkások 10 órai maximális munkanapjára vonatkozó nemzetközi egyezmény letárgyalása. A zürichi nagygyűlés elnöki megnyitója azonban már jelezhetette, hogy a svájci szövetségtanács a jövő év tavaszára fogja összehívni ezen nemzetközi tanácskozmányt, amelyre vonatkozólag így tehát a konkrét határidő is meg van már állapítva. Mielőtt a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal az egyesület nevében a svájci szövetségtanácshoz a konferencia egybehívása iránti kérelemmel fordult volna, az előbbi határozatok alapján a luzerni nagygyűlésből kiküldött szakbizottsághoz kérdést intézett aziránt, hogy a technika mai fejlettsége mellett az üveghutákban az átmeneti időnek kitűzött 5 év alatt szükségesnek tartja-e 14 éves gyermekeknek kivételesen munkába állítását megengedni, avagy keresztülvihetőnek véli-e, hogy az üveghutákban az átmeneti idő alatt is eltiltassék a 16-ik éven aluliaknak az éjjeli munkája. A bizottság az utóbbi értelemben döntött s így a svájci szövetségtanácshoz ez alapon küldte át azok az elvek, amelyek alapulvételével véli a nemzetközi egyesület a kérdést szabályozhatóknak.

A már megkötött nemzetközi egyezmények is szóba kerültek a zürichi nagygyűlésen. Ezekre vonatkozólag a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal jelentésében igen örvendetes tényekről számolt be.

Ami mindenekelőtt a foszforegyezményt illeti, az ebben foglalt tilalom a luganoi nagygyűlés óta Magyarországon, Mexikóban és az Egyesült-Államokban jutott érvényre, az utóbbi kettőben a mérges foszforos gyufák behozatalának és kivitelének tilalma alakjában. A nagygyűlést ezért Magyarországnak, az Egyesült-Államoknak és Mexikónak, valamint a tilalmat

ugyancsak életbeléptető Uj-Zeeland és Dél-Afrika kormányainak köszönetet mondott. A foszfortilalom köre ily módon jelentékenyen terjed és Európában már csak Belgium, Norvégia, Oroszország, Svédország, Törökország és a többi Balkán-államok, valamint Portugália állanak azon kívül. Hogy azonban ezen tilalomnak egyre több államban való elfogadása, valamint a foszforos gyufák bevitelének és kivitelének megtiltása mennyire megváltoztatta az ilyen gyufák termelése terén a helyzetet, kitűnik azokból a nyilatkozatokból, amelyeket különösen Belgiumra és Svédországra vonatkozólag olvasunk a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal legújabb jelentésében. Ezek szerint ugyanis kivált az Angliában és annak gyarmataiban kiadott beviteli tilalom egyre válságosabbá teszi a foszforos gyufákat előállító gyárak helyzetét, melyek pedig, különösen Belgiumban nagyrészt serdületlen gyermekek munkába állításával, tehát szociálpolitikailag a legnagyobb mértékben kifogásolandó módon folytatják termelésüket. A Nemzetközi Munkásügyi Hivatal jelentésében idézett nyilatkozatok teljesen igazolják a Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesületének annak idején hangoztatott azon figyelmeztetését, hogy a saját gyufaiparunknak ártunk akkor, ha a foszfortilalomhoz való csatlakozásban késedelmeskedők vagyunk. A foszforos gyufák értékesítési területének szűkülése ugyanis már-már válságos helyzetbe kezdi sodorni, vagy legalább is igen kedvezőtlenül befolyásolja a belga és svéd gyufagyárakat.

A nők éjjeli munkájának a tilalmára vonatkozó nemzetközi egyezménynek megfelelő törvényt hozott Spanyolország f. évi június hó 1-én, mely 1914. évi január hó 14-én fog életbe lépni; ezzel Spanyolország is eleget tett annak azon ígéretének, melyvel annak idején kilátásba helyezte az idevonatkozó berni egyezményhez való csatlakozását. A f. év elején Görögország is törvényt hozott, melyvel a szerződésben megállapított elveknek megfelelően eltiltja a nők éjjeli munkáját. Az egyezményen kívül vannak ma még Európában Görögország, melyben, amint említettük, csak nemzeti tilalom adatott ki, Liechtenstein, Monakó, Norvégia, Románia, Oroszország, Finnország és a Balkán-államok. Mindenesetre igen szép siker az, amelyet különösen az utóbbi egyezmény aránylag rövid idő alatt elért.

Azonban a berni egyezmények nemcsak ezen sikerek miatt kerültek a zürichi nagygyűlésen szóba. Értelmezésük ugyanis kivált Belgiumban igen kevésbé történt ezen egyezmények szellemének megfelelően. *Mahaim* liègei tanár, aki már Londonban ítéletet akart provokálni a folytonos üzemek szakbizottsága útján a Belgiumban szokásos munkaszakaszok ellen, Zürichben a meggyőződés férfias bátorságával kívánta segítségül hívni a nemzetközi egyesületet a nők éjjeli munkájának tilalmát tartalmazó egyezmény oly értelmezése ellen, melynél fogva a műselyem-gyártásban, valamint az üvegyártásban a tilalom alól azon címen kívántak kivételt engedélyezni, hogy ez iparágak romlékony anyagokkal dolgoznak. A gyárosok ugyanis arra hivatkoztak, hogy a műselyem-gyártásnál alkalmazott collodium épp úgy, mint a folyékony állapotban lévő üveg, késedelem nélküli munkát kíván és így ez iparágak nézetük szerint jogosan tarthatnak igényt a tilalom alóli kivételre. Az igazság és humanizmus érdekében érdekében magát még a hazafiatlanság vádjának is kitevő liègei tanár előterjesztése alapján a kérdést tárgyaló bizottságban *Gaal Jenő* főrendiházi tag, valamint *Berlepsch* báró volt porosz kereskedelemügyi miniszter erkölcsi felháborodással utasították vissza az egyezmény ily fonák magyarázatát, utalva egyúttal arra is, hogy

akkor, ha a nemzetközi egyesület újabb szerződések kötését akarja előmozdítani, nem szabad megengedni, hogy egyes államok a már megkötött szerződések által rájuk rótt kötelezettségek alól az egyezmények félremagyarázása útján magukat mentesítsék. Másrészről természetesen a bizottságnak azt is szem előtt kell tartania, hogy az egyesület, mint olyan, nem követelheti magának azt a jogot, hogy az egyes államok ténykedéseit bírálgassa és mintegy az államok fölött nemzetközi szerződéseik megtartását illetőleg felügyeletet gyakoroljon. Meg kellett találni tehát a helyes formát, amelyben az egyesület a belga magyarázat fölött nem tér ugyan napirendre, sőt lehetőleg annak megbélyegzését idézi elő, másrészről azonban megmarad egyesületi hatáskörében. Ezek megfontolása után oly alakban jött létre az idevonatkozó határozat, hogy a nagygyűlés felkéri a Munkásügyi Hivatalt a nemzeti osztályok figyelmének arra való irányítására, kövessék szemmel saját országukban a berni egyezmények magyarázatát. Fölkérte egyúttal a nagygyűlés a Nemzetközi Munkásügyi Hivatalt arra is, hogy évnegyedi jelentéseiben a nemzeti osztályok idevágó megfigyeléseiről számoljon be.

Amidőn a közvetlen jövőben tervezett nemzetközi egyezményekről és a már megkötött nemzetközi megállapodásokról beszámolunk, még nem merítettük ki a zürichi nagygyűlésnek a nemzetközi egyezményekre vonatkozó tárgyalásait. A nagygyűlés ugyanis még egyes más kérdésekre vonatkozólag is rövid időn belül nemzetközi egyezmények létrejövetelét reméli, amint az határozataiból kitűnik. Az üvegiparra vonatkozólag már említettük, hogy a heti 56 órás munkaidőnek a megállapítását ily módon óhajtja eszközölni; azonban nem határozta el a svájci szövetségtanácsnak az ily irányú nemzetközi megegyezés létesítése iránt való bevezető lépések megtételére való közvetlen felkérését, hanem az egyesület hivatalára bízta a kezdeményező lépések megindítására vonatkozó időpont kiválasztását. A főképp Voralbergben és a Svájcban, ezenkívül azonban Németország, Franciaország, Olaszország, Oroszország és az Egyesült-Államok területén is elterjedt himzés, az ugynevezett Schifflistickerei munkaidejének nemzetközi szabályozását is minél előbb keresztülviendőnek jelezte a nagygyűlés, épp úgy, mint ahogy az anchylostomia leküzdésére vonatkozólag is mielőbb nemzetközi megegyezésének a létrehozását tartja kívánatosnak, minek kapcsán azután a nemzetközi egyezmények sikere iránt bizalomtól elragadva egy lelkes amerikai hölgy más hivatásos mérgezésekre vonatkozólag is nemzetközi szabályozást követelt, mely kívánságát a nagygyűlés magáévá is tette. Az anchylostomiát illetőleg azonban egyes főbb elvek megállapítása dacára a nagygyűlés szükségesnek tartotta egy albizottság kiküldését, amelynek feladata a létrehozni kívánt egyezmény alapelveinek a megállapítása. Épp így a szombat délutáni szünet kérdésében is mindenekelőtt előkészítő lépések megtételét és egy emlékirat kidolgozását jelezte a nagygyűlés szükségesnek, mielőtt a kiváltképp a franciák által pártolt nemzetközi megegyezés iránt a kezdeményező lépések megtehetőek volnának.

Amint látjuk, az egyesület első sorban a munkaidő kérdésének nemzetközi egyezmények útján való szabályozására törekszik. Az egyesület ezen álláspontja annak a helyes felismerésén nyugszik, hogy a munkaidő kérdése a legközpontibb szociálpolitikai problémák egyike. Ugy a munkások egészségének idő előtt való aláásása, mint azoknak alacsony szellemi fokon való tartása, mint pedig bérüknek a jobb megélhetéshez elégtelen magas-

ságban való megállapítása egyaránt összefügg a munkaidő túlságos hosszúságával. A munkások szervezetét a magában alig ártalmas foglalkozásoknál is a szervezetnek túlságos hosszú ideig egy irányban való igénybevétele teszi tönkre és szellemi emelkedésüket is a munkaidő hossza akadályozza, amely a bérek emelkedését az által gátolja, hogy egyes munkások túlságos kihasználása folytán kevesebb munkásra van szükség s így az ipari tartaléksereg száma növekszik. Igen helyesen teszi tehát az egyesület, hogy első sorban a munkaidő kérdésének a megfelelő megoldására helyez súlyt.

A nemzetközi szabályozásra érettnak tartott problémákon túl is foglalkozott a zürichi nagygyűlés a munkaidő kérdésével. A folytonos üzemek azon részét illetőleg, melyre vonatkozólag egyelőre nemzetközi szabályozást keresztülvihetőnek nem tart, a gyűlés utasította a nemzeti osztályokat, hogy hazájukban az ezen iparágak terén uralkodó viszonyokat állandóan figyelemmel kísérik és a hármas csapatváltás rendszerét ezekben megállapításaik és javaslataik által szintén minél szélesebb körben terjesztik. Azt várja tehát e tekintetben a nagygyűlés a nemzeti osztályoktól, hogy maguk lépjenek fel kezdeményezőleg a hármas csapatváltás terjedése érdekében, ahol annak a lehetőségét és az arra való hajlam csiráit felismerték. A veszélyes iparágakat illetőleg némileg hasonló feladattal bízta meg a zürichi nagygyűlés a nemzeti osztályokat. Azt kívánja ugyanis tőlük, hogy hazájukban az ily iparágak terén uralkodó munkaidőt, valamint az egyes munkáscsoportokra nézve esetleg már fennálló korlátozásokat megállapítsák és egy külön e célra kiküldendő szakbizottság útján azoknak külön emlékiratban való összeállítását tegyék lehetővé, hogy a Bernben tartandó nagygyűlés már tiszta képet nyerhessen a veszélyes üzemekben uralkodó munkaviszonyokról, főképp pedig a munkaidőről.

Az ipari mérgekre vonatkozólag az egyesület állandó orvosi tanácsa végzett igen becses előmunkálatokat a zürichi nagygyűlés számára. Amióta az ipari mérgezések elleni küzdelem terén az egyesület a foszforegyezmény létrehozása által első nagy sikerét elérte, két irányban folytatta az ipari mérgeket illetőleg tevékenységét. Először is az ipari mérgek jegyzékének összeállításával foglalkozott, amely jegyzék immár meg is jelent és a zürichi nagygyűlés határozata értelmében négyévenként újból kiadandó lesz. Örömmel említhetjük itt, hogy a M. kir. Társadalmi Múzeum áldozatkészsége folytán az ipari mérgek ezen jegyzéke rövid idő alatt magyarul is meg fog jelenni. Az ipari mérgek jegyzékének összeállítása mellett azonban, mely feladatban természetesen az állandó orvosi tanács is erősen közreműködött, az egyesület azon óvó rendszabályok megállapításával is foglalkozott, amelyek az ipari mérgekkel való dolgozás közben szem előtt tartandók, hogy az ily mérgekkel dolgozni kénytelen munkás azok káros behatásától minél kevesebbet szenvedjen. Ezen óvó rendszabályok megállapításának feladata természetesen elsősorban az állandó orvosi tanácsra hárult, mely a zürichi nagygyűlés elé nem kevesebb, mint hat szakvéleményt terjesztett. Ezek a ferrosilícium elleni küzdelemre, a lépfeneveszedelem elkerülésére, valamint a higanymérgezések meggátolására, a caisson-munkára, a buvárok munkájára s végül a bányákban és kőbányákban folyó munkákra vonatkoztak. Ezek közül a zürichi nagygyűlés csupán a ferrosilícium-mérgezések elhárítására vonatkozó alapelveket tette némi kiegészítéssel magáévá, míg a további kérdésekben még bizonyos további lépések megtételét tartotta szükségesnek. Nevezetesen a bányákban és kőbányákban végzett munkára vonatko-

zólak szakemberek meghallgatását jelezte szükségesnek; ezek nyilatkozatainak figyelembevételével emlékirat lesz a jövő nagygyűlés elé terjesztendő. Hasonlóképp határozott a zürichi nagygyűlés a caisson-munkát illetőleg is és a buvárokra vonatkozólag tervezett rendszabályok megállapítása előtt is szükségesnek jelezte szakférfiak meghallgatását arra vonatkozólag, vajjon idevágó nemzetközi szabályok egyáltalában megállapíthatók-e. A lépfenragályozásokat, valamint a higanymérgezéseket illetőleg a nagygyűlés albizottságokat küldött ki, melyek a következő nagygyűlés elé fogják javaslatukat terjeszteni. Az ólommérgezésekre vonatkozólag egyelőre főképp az eddigi eredmények figyelemmel kíséréséről van szó úgy a mázolóknál, mint pedig az agyagiparban. A polygraphiai iparban a mérgezési veszély fokának megállapítását a nőkre vonatkozólag a francia és angol kiküldöttek javaslatára további vizsgálatnak kívánja fentartani a zürichi nagygyűlés, mely vizsgálatok eredményei a következő nagygyűlés elé lesznek terjesztendőek.

Még egy igen fontos és tudományos szempontból óriási horderejű kérdéssel is foglalkozott a zürichi nagygyűlés, mely egyébként erősen összefügg a nemzetközi statisztikai kongresszusok feladataival is. Nevezetesen a munkások morbiditása és mortalitása tekintetében a statisztikának nemzetközileg egységes alapokra helyezését kívánja a nemzetközi egyesület előkészíteni. Mindenki, aki a mortalitás és morbiditás statisztikájával csak kissé behatóbban foglalkozott, érezni kénytelen azt az óriási nehézséget, amelyet minden idevágó munka elé gördít az a körülmény, hogy az egyes nemzetek úgy a betegségek, mint pedig a halálokok kimutatását illetőleg különböző alapon állítják össze az idevonatkozó adatokat és természetesen az egyes foglalkozások csoportosításában is más-más elveket követnek. Különösen súlyosan kell ezt a sokféleséget éreznie annak, aki szociálpolitikai szempontból akarja ezen adatokat feldolgozni, pedig a szociálpolitikus részére ezek az adatok igen értékesek és fontosak volnának. Ezen szempontból kiindulva és közvetlenül a drezdai nemzetközi egészségügyi kiállításon ily irányban tervezett részvételre irányuló kísérlet sikertelenségétől is sarkalva, a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete az egyes országokban a munkások morbiditási és mortalitási statisztikájának lehetőleg közös alapon való megállapítását óhajtáná elérni és ezt a célt előmozdítandó, Zürichben elhatározta, hogy a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal a nemzeti osztályok, valamint az állandó egészségügyi tanács bevonásával készítsen áttekintő jelentést a munkáslakosság morbiditására és mortalitására vonatkozó statisztikáknak az egyes országokban alkalmazott módszereiről és az azokban mutatkozó eltérésekről. A nemzeti osztályokat pedig a nagygyűlés felszólítja arra, hogy saját országukat illetőleg a szükséges adatokat a jövő év július hó 1-ig a Nemzetközi Munkásügyi Hivatalnak bocsássák rendelkezésére. Az idevonatkozó határozat értelmében a célt a halál-okoknak nemzetközileg egységes módon való megállapítása képezi, mely eszmének minél előbb való megoldását a magyar osztálynál már a boldogult *Chyzer Béla* is sürgette.

Ugyancsak nemzetközi áttekintés lehetővé tételét óhajtja az egyesület előkészíteni egy más kérdést, a munkásvédelmi egyezmények végrehajtását illetőleg is. Ezzel a kérdéssel tudvalevőleg már a luganoi nagygyűlés is behatóan foglalkozott és megállapította azon főbb pontokat, amelyekre vonatkozólag egységes szempontból kellene a különböző országoknak az iparfelügyelet eredményét közzétenni. A luganoi határozatból kiindulva

azután a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal nagy részletességgel állapította meg a zürichi gyűlés elé terjesztett javaslatában azokat a pontokat, amelyekre vonatkozólag egységes adatszolgáltatás volna követelendő. E javaslat szerint az ily kimutatásokban meg volna követelendő mindenkéltől az iparfelügyelők részéről megvizsgált üzemekben foglalkoztatott 12 éven aluli, a 12—14, a 14—16, 16—18 és 18 éven felüli munkások számára egyes iparáganként való megállapítása; ki volna továbbá mutatandó, hogy hány munkás dolgozott 8—9, 9, 9—10, 10, 10—11 stb. órát egy napon, hányan dolgoztak hetenkint 48, 48—54, 54, 54—56 stb. órát. Így tovább a legnagyobb részletességgel volnának a megvizsgált vállalatok munkásaira vonatkozólag az adatok közzeendőek. A Munkásügyi Hivatal ezen javaslatával szemben, kivált a porosz és francia a kormánykiküldött, a legnagyobb határozottsággal kijelentették, hogy az adatoknak a felállított minták szerint való szolgáltatását legalább is addig, míg az ezekben a kérdésekben járatos szakeroikkal az adatgyűjtés schemáját meg nem vizsgáltatták, kilátásba nem helyezhetik. Utalás történt arra is, hogy addig, míg az egyes nemzeti törvényhozások különböző korhatárokat szabnak, a legnagyobb nehézséggel fog járni a munkaidő tekintetében az adatoknak egységes alapon való nagyobb részletezése. Amidőn ugyanis az egyik országban a 12-ik, a másikban a 14-ik év a bizonyos ipari munkákra való alkalmazásnak a korhatára, akkor természetesen a két államban különböző alapon fog az adatgyűjtés is történni, mert annak feladata éppen az illető ipartörvény végrehajtásának az állapotát feltüntetni. Ha tehát nemzetközi összehasonlítás céljára nagyon részletes adatok követelhetnek, akkor egyes államoknak két alapon kellene a statisztikai felvételeket ez irányban eszközölni, egyrészt saját szükségletre, másrészt pedig a nemzetközi összeállítás céljaira. Ez természetesen nehezen keresztülvihető dolog. Hosszú tárgyalás után végre is bizonyos fokig a luganoi határozatnak a gyengítése irányában történt a döntés, mert míg ott már megállapítottak azok a főbb pontok, melyekre nézve az adatokat egységesen kellene szolgáltatni, addig a zürichi nagygyűlés ezen pontozatokra nem is utalva, egyszerűen arra hívta fel a nemzetközi Munkásügyi Hivatalt, lépjen érintkezésbe az egyes kormányokkal annak megállapítása végett, hogy mily módon és milyen alapokon lehetne a munkásvédelmi törvények végrehajtását illetőleg egységes kimutatások készítését elérni. Hogy ez a már több nagygyűlésen keresztül tárgyalt kérdés végre megoldásához közelebb hozassék, a zürichi nagygyűlés az egyes kormányoknak arra való felkérését is elhatározta, hogy statisztikusokból és iparfelügyelők közül nemzetközi bizottságot alakítsanak, mely a nemzetközi Munkásügyi Hivatallal egyetértőleg azután végleges javaslatot fog tehetni a következő nagygyűlés elé.

A munkásvédelmi törvények végrehajtását illetőleg az angol delegátusoknak még két óhajtasuk volt, amelyekhez erősen ragaszkodtak. Az egyik, mely a határozatokba is belekerült, annak az óhajnak a kifejezése, hogy női iparfelügyelők minél szélesebb körben alkalmaztassanak azon országokban, amelyekben ez még nem történt. A másik kívánság arra vonatkozott, hogy az államok kölcsönösen tegyék lehetővé egymás iparfelügyelőinek a munkásvédelmi törvények végrehajtásának a tanulmányozását. E kívánsággal szemben természetesen utalni kellett arra, hogy e kérdés egyszerű adminisztratív módon meg sem oldható, mert hiszen az

iparfelügyelőknek gyárlátogatási joga törvényen alapul és így az iparosok legfeljebb törvény útján volnának kötelezhetőek, hogy idegen országok iparfelügyelőinek ipartelepük meglátogatását megengedjék, minek természetesen nagy akadályozása az üzleti titok, melynek féltékeny őrzése tekintetében pedig éppen Anglia előljár. Ezen nehézségek folytán azután a határozatokból ez az angol indítvány ki is maradt.

A munkásbiztosítás tárgyalásánál *Feigenwinter* svájci delegátus határozati javaslata vétetett alapul, mely főképp a biztosítás kiterjesztésénél követendő elveket fejt ki. Különösen az anyasági biztosítás felkarolását ajánlja a javaslat az egyes államoknak. Ezen kérdés körül a bizottságban heves vita is volt, mert egyesek, kivált az egyik belga delegátus, ki később a plenumban ezen kérdésnek előadója is volt, arra az álláspontra helyezkedett, hogy az anyasági biztosítás a férjes nők alkalmazásának praemiumban részesítése, mi az egyesület elveivel, melyek szerint lehetőleg a férjes nőknek ipari munkára való alkalmazását mellőzendőnek tartja, ellenkezik. A bizottság többsége azonban nem osztotta ezt a nézetét és erősen az anyasági biztosítás minél szélesebb körben való terjesztése mellett foglalt állást.

Minthogy az a bizottság, amelyet a luganoi nagygyűlés a biztosítás kérdésének nemzetközi vonatkozásai tanulmányozására küldött ki, egyes nemzeti osztályok késedelmes adatszolgáltatása, valamint a munkásbiztosítás terén küszöbön álló új alkotások (német munkásbizt. törvény, osztrák biztosítási javaslat) által beálló változásokra való tekintettel a zürichi nagygyűlés előtt össze nem ült, az itt előterjesztett javaslatok a tavalyi nagygyűlés határozataihoz kevésbé csatlakoztak. Ezt e sorok írójának helytelenítése kellett, minthogy kivándorolt honfitársaink érdekében kivált Amerikában a munkásbiztosítás terén a viszonyosság kérdésének mielőbbi reedezése igen fontos volna. Épp ezért javaslatára a nagygyűlés el is határozta, hogy megismétli a luganoi gyűlés idevágó határozatát, mely szerint az amerikai nemzeti osztály felkérteik, hogy ezen viszonyosság megállapítása érdekében minél szélesebb akciót fejtsen ki. A nagygyűlés plenumában *Ferenczi Imre* az iránt tett javaslatot, — egyébként az otthonmunka kongresszuson tett javaslatának a megismétlésével — hogy ne csak a munkásbiztosítás terén való viszonyosság kérdésével foglalkozzék az egyesület, hanem tűzze napirendjére azt a kérdést is, miként lehetne az egyes államokat arra rábírní, hogy általában a kivándorlók védelmét illetőleg egymással megegyezzenek. A nagygyűlés el is határozta, hogy a jövő ülés napirendjére az amugy is már nagy számban tárgyalt kérdések mellé ezt is felveszi.

A Nemzetközi Munkásvédelmi Egyesület napirendjén már több ülésen keresztül szereplő kérdések közül talán a leghálátlanabb az otthonmunka szabályozásának a kérdése. Ez oly probléma, melyet máig a gyakorlati sociálpolitika egyáltalában még csak kis mértékben tudott megközelíteni. Mint az előző ülések, úgy a zürichi sem hozott ez irányban oly határozatot, amely nemzetközi konkrét megoldást ígérne. Az otthonmunkások helyzete javítására irányuló módoszatok megszűlésével foglalkozott a zürichi nagygyűlés is, és pedig abban az irányban, amelybe az angol bérhivataloknak a felállítása e kérdést már a luganoi nagygyűlésen is terelte. Az idevágó határozatok részben a luganoi határozatoknak egyszerű megismétléséből állnak, részben pedig a paritásos bérminimum hivatalok felállításánál követendő elvek részletes megállapításával foglalkoznak, melyek beható ismertetését,

sajnos, a rendelkezésünkre álló tér meg nem engedi. Az elveknek az ily módon való megállapítása kétségkívül nagyobb mértékben járul hozzá a kérdés megoldásának az előbbreviteléhez, mint azt első pillanatra hinnők, mert hiszen, ha az egyik-másik nemzeti törvényhozás valamely szociálpolitikai kérdés megoldásához fog, az így megállapított elvek többé-kevésbé befolyásolják eljárását. Mindamellett a zürichi nagygyűlés szükségét érezte annak, hogy az egyesület legalább közvetve igyekezzék e kérdésben az aktív tevékenység terére lépni. Ezért azután idevágó határozatában felkérte egyrészt az egyesületnek azon tagjait, kik egyúttal valamely törvényhozásnak is tagjai, hogy a megállapított határozatoknak megfelelő törvényjavaslatoknak elfogadását szorgalmazzák hazájukban, másrészt pedig a nemzeti osztályokat felkérte, hogy széleskörű, hatályos propagandát indítsanak ezen elveknek hazájukban való érvényrejuttatása érdekében. Hasonlóképp a nemzeti osztályok kezdeményezése útján kívánja a zürichi nagygyűlés a truck-rendszer, valamint a bérlévonások kérdésének megoldását is előmozdítani. Felhívja ugyanis határozatában a nemzeti osztályokat, terjeszsenek elő hazájukban oly törvényjavaslatokat, melyek egyrészt a természetben való bérfizetést szigorúan tiltják, másrészt pedig megtiltják azt is, hogy a dolosus károkozás esetétől eltekintve, kártérítés címén bérlévonások történhessenek. Ezen kérdések tárgyalása kapcsán elfogadta a nagygyűlés *Brentano* tanár azon indítványát is, melynél fogva a törvényes munkásvédelmi egyesület szükségesnek tartja oly törvények hozatalát, amelyek az oly nyugdíj és egyéb segélyegyletek ellen fordulnak, melyek egyes vállalatok keretében létesülnek és a munkásnak a vállalat köréből saját kívánságára való távozás esetében az addig befizetett járulékaik után semmiféle megtérítést nem nyújtanak. Hasonlóképp ellene fordul a határozat annak, hogy a munkaadó természetbeni lakás átengedésével igyekezzék a munkást szervezkedési vagy egyéb jogától megfosztani.

A leggyengébben előkészített kérdések egyike a gyermekmunka volt. Az a bizottság sem tartott ugyanis ülést a zürichi összejevetel előtt, melynek a luganoi nagygyűlés határozata értelmében feladata lett volna a gyermekmunka kérdésének az előkészítése. Természetesen a nemzetközi Munkásügyi Hivatalnak idevonatkozólag a zürichi nagygyűlés elé terjesztett javaslatai ennél fogva csak a legnagyobb általánosságban mozgoghattak. E javaslatok értelmében ugyanis a nemzeti osztályok felkérendők volnának gyermekvédelmi bizottságok alakítására, melyek feladat lesz a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal által szétküldött kérdőívnek a kitöltése és az iránt való javaslatétel, miképpen lehetne a fennálló gyermekvédelmi törvények végrehajtását és azok körében a gyermekvédelem szélesbítését lehetővé tenni. E javaslatok nagyjában ezen már régebben tárgyalt oly fontos kérdés megoldásának újabb elodázásával voltak egyértelműek. Ezt nem lehetett szó nélkül hagyni, legkevésbé pedig nekünk magyaroknak, mert a nyáron a gyermekmunka tárgyában tartott értekezletünkön többen utaltak e téren is egy nemzetközi egyezmény kívánatos voltára. Egyébként is kétségkívül ez a kérdés egyike azoknak, melyek nemzetközi szabályozásra alkalmasak és amelyeknél ez a szabályozás azért volna igen fontos, mert az olcsó gyermekmunka éppen a nemzetközi versenynek egyik kedvenc eszköze. E sorok írójának idevágó fejtegetései kivált a német delegátusok körében igen meleg támogatásra találtak annál is inkább, mert ők is egyetértettek abban, hogy a nemzetközi egyesület eddig éppen erre a fontos kérdésre nem fordított

elég gondot. Így azután a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal által ajánlott javaslatokhoz még egy oly értelmű határozat csatoltatott, melynek értelmében a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal az osztályok jelentése alapján összefoglaló jelentést terjesztszen a gyermekmunka tárgyalására kiküldött bizottság elé, mely utóbbinak pedig feladatává tétetett a Bernben tartandó nagygyűlés elé a gyermekmunka kérdésének a megoldását illetőleg konkrét proposícióknak az előterjesztése. Remélhető hogy ez által e fontos kérdés a jövő gyűlésen megoldásához közelebb fog jutni.

Említésre méltó még az a körülmény, hogy a plenumban e kérdés előadója, *Goldschmidt* német iparfelügyelő nyomatékosan emlékezett meg a mezőgazdaságban alkalmazott gyermekekről. Utalt egyrészt a magyar előadmányból merített azon adatra, melynél fogva Magyarországon a kereső gyermekeknek több mint kétharmad része a mezőgazdaságban van alkalmazva, másrészt pedig az osztrák adatgyűjtés eredményeire, melyek szerint a mezőgazdaságban alkalmazott gyermekek 15%-a ezen alkalmazás folytán egészségében súlyosan szenvedett, 52%-a pedig a tanulmányi eredményeit illetőleg maradt erősen hátra. Mindezek alapján a német előadó azon óhajlásának adott kifejezést, hogy minél előbb a mezőgazdaságban alkalmazott gyermekek munkája is vonassék a vizsgálat és az ennek alapján készíthető javaslatok körébe.

Alig volt előkészítve a zürichi nagygyűlés számára a munkásszabadságok kérdése, melyre vonatkozólag a nemzeti osztálybktól csak igen gyéren érkezett be anyag. Nem is állott módjában a zürichi nagygyűlésnek ez irányban érdemleges határozatot hozni, hanem be kellett érnie azzal, hogy a nemzeti osztályokat kormányaiknál az ide vonatkozó adatok kiegészítésére felkérje.

Ugyszintén csak kevéssé volt előkészítve a vasuti munkások védelmének a kérdése. Erre a tárgyra vonatkozólag több országból — ezek közt Magyarországból is — érkeztek ugyan be adatok, azonban azok különfélesége folytán a Nemzetközi Munkásügyi Hivatalnak nem állott módjában belőlük egy áttekintő jelentést készíteni, melynek alapján a zürichi nagygyűlés e tárgyban érdemleges határozatot hozhatott volna. Így azután a vasuti munkások ügyét illetőleg is egy hét tagból álló szakbizottságnak a kiküldetését határozta el a nagygyűlés és határozatában egyúttal felkérte a nemzeti osztályokat, hogy a vasuti munkások munkaviszonyait illetőleg felvételeket rendezzenek. A vizsgálatok körét a telegrafisták és telefonisták munkaviszonyaira is kiterjeszteni kívánja ez a határozat.

Nem jött létre érdembeli határozat a munkajog összegyűjtésének kérdésére vonatkozólag sem. Ezt a kérdést ugyanis a német osztály javaslatára csak rövid idővel a napirend végleges megállapítása előtt vették fel arra, és így tárgyalását illetőleg előkészületek egyáltalában nem történtek. A német osztály maga úgy látszik megijedt az indítványával kapcsolatos nagy munkától, mert már a gyűlésen igyekezett javaslatát némileg szűkíteni. Így azután, bár magyar részről *Pap Dezső* igen melegen pártolta a munkajog nemzetközi összegyűjtésének a megindítását, a zürichi nagygyűlés határozata mégis arra szorítkozik, hogy a nemzeti osztályok vegyék vizsgálat alá, mennyiben és mily korlátok közt volna lehetséges saját országukat illetőleg a munkajognak az összeállítása, vagyis mennyiben lehetséges a munkaadó és munkás közötti viszonyt megállapító jogszabályoknak az összegyűjtése. Ily munkálat megindítása mindenesetre igen kívánatos, és

tudományos mint pedig gyakorlati szempontból egyaránt nagy jelentőséggel bírna. Az természetesen, hogy mikor fognak a nemzeti osztályok egy ily nagy feladat megoldására időt találni, ismét más kérdés.

Még két határozatról kell megemlékezni. Az egyik gyakorlatilag nagy hatásúnak ígérkezik és abban áll, hogy a zürichi nagygyűlés felhatalmazza a Nemzetközi Munkásügyi Hivatalt, hogy munkálkodása közben ahányszor szükségét látja ennek, érdekelteket úgy a munkaadók, mint a munkások köréből meghallgathasson. Ez a határozat mindenestre még szorosabbá fogja tenni az egyesület kapcsolatát a gyakorlati étellel.

A másik megemlítendő határozat egy már Luganóban tárgyalt kérdésre, arra vonatkozik, hogy miképp szabályoztassék a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi egyesületének viszonya a fiatalabb nemzetközi szociálpolitikai egyesületekhez, vagyis a munkásbiztosítás és a munkanélküliség elleni küzdelem egyesületeihez, valamint az otthonmunka kongresszushoz. Hogy ez irányban tárgyalások szükségesek, azt mi sem mutatta jobban, mint a zürichi szociálpolitikai hét. Bár ugyanis a három nemzetközi egyesület és az otthonmunkakongresszus egyaránt Zürichben gyűltek össze, azért egymás tárgyalásaira a tanácskozási rend megállapításánál bizony alig voltak tekintettel. Megtörtént ugyanis többek között az, hogy a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesületének ötödik bizottsága akkor tárgyalta a munkásbiztosítás kérdését, amidőn a munkásbiztosítás nemzetközi egyesületének is ülése volt és így a legtöbb nemzeti osztálynak munkásbiztosítási szakemberei, kiket az osztályok ezen bizottságba kiküldött, nem vehettek részt a bizottság ülésén, minthogy a dolog természeténél fogva inkább a speciálisan csak munkásbiztosítással foglalkozó egyesület ülését keresték fel. Ily hibákon keveset segített az, hogy a zürichi tavon való hajókirándulás közösen rendeztetett a munkásvédelmi és munkásbiztosítási egyesület tagjai részére.

Csodálatos, hogy akkor, amidőn még a legegyszerűbb programbeosztási hibákat követték el, sokan a három nemzetközi egyesület szellemi összeműködéséről, sőt ha nem is teljes összeolvadásáról, de legalább is közel igen szoros kapcsolatba hozásáról elmélkedtek. A többi nemzetközi egyesülettel szemben való viszony megállapításának a kérdése már az elnökök és titkárok értekezletén is szóba került, sőt már ezt az értekezletet is még előbb egy értekezlet előzte meg, amelyen a három szociálpolitikai egyesület és az otthonipari kongresszus vezetői vettek részt. Már az előértekezleten is kitűnt, hogy a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete csakis önállóságának épségben tartása mellett gondolt a többi nemzetközi egyesületekkel való összeműködésre. Egyeseknek, kivált pedig *Jap* francia tanárnak, aggodalmi voltak minden összeműködés ellen, amely egymással valamiképp is csak szerves kapcsolatba hozhatná ezen egyesületeket. Maga az egyesület bizottsága, mely ezen kérdés beható tárgyalására hivatva volt, valamint a plenum szintén oly értelemben határozott, hogy bár a megoldani kívánt feladatok és azok megoldási módjai tekintetében a többi nemzetközi egyesületekkel tárgyalások folytatására hívta fel a nemzetközi munkásügyi hivatalt, mégis egyúttal hangsúlyozta, hogy ezen tárgyalásoknál mindig szem előtt tartandó a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete önállóságának legteljesebb megóvása. A jövő gyűlésnek ezen tárgyalások eredményéről jelentés lesz teendő, épúgy, mint az otthonmunka kongresszus vezetőivel folytatott tárgyalásokról; az időközben szükséges intézkedések

megtételére a fenti elvek szem előtt tartásával a vezetőség felhatalmazást nyert. Bár a határozatból ez ki nem világlik, mégis az elnökök és titkárok előértekezetlen elhangzottakból megállapítható, hogy főképp arra gondolnak a feladatok megválasztásában való egységes eljárásnál ezen egyesületek vezetői, hogy oly országokban, melyekben a szociálpolitikával foglalkozó és az iránt érdeklődők száma még igen csekély, azáltal mozdíttassék elő a Törvényes Munkásvédelem céljainak terjesztése, hogy mind a három nemzetközi egyesület feladatai számára egy közös osztály alakíttatik. Így tehát inkább csak a nemzetközi propaganda céljaira jönnének létre ilyen közös osztályok, a már fennálló pedig mindenestre a mai alakjukban és összefüggésükben érintetlenül maradnak. Részemről némileg kétségesnek tartom azt, hogy az így szervezendő új nemzeti osztályok, mint két- vagy háromlétező lények nem lesznek-e inkább nehézségeknek, mint előnyöknek a forrásai.

Az a körülmény, hogy a szociális hétre mind a három nemzetközi egyesület tagjai sorából sokan Zürichbe siettek, a munkásvédelmi egyesület VII. nagygyűlésének a látogatottságát is erősen emelte. Összesen 224 delegátus vett részt ezen a nagygyűlésen és ezek, amint a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal jelentéséből kitűnik, 7.011 tagot képviseltek. A kormányok részéről is az eddigieknél nagyobb volt Zürichben a részvétel; Európa kormányai közül ugyanis Bulgáriát és Szerbiát kivéve mind képviselve voltak ezen a gyűlésen; Görögország, Portugália és Törökország ezúttal először. Az Európán kívüli államok közül az ausztráliai szövetség, Brazília és Mexikó kormányai jelentek meg ezúttal először az egyesület nagygyűlésén. Egy új nemzeti osztály is ez alkalommal először vett részt ezen minőségében a nagygyűlésen és pedig a fin-osztály, mely *Snellmann* munkásstatistikai hivatalki igazgató fáradozásai eredményeképp 1911-ben megalakult; alapszabályait a zürichi nagygyűlés jóváhagyta. A Luganóban kilátásba helyezett argentinai osztály, sajnos, meg nem alakult. Ujabbban az egyesület Portugáliában és a Balkánon fáradozik nemzeti osztályok alapításán és ezen kívül több tengerentúli országban is kísérletet tesz ily osztály alapítása iránt.

Befejezésül legyen szabad néhány reflexiót fűznöm a zürichi nagygyűléshez itt e helyen, ahol nem kell attól tartanom, hogy bíráló megjegyzéseimet félreértik, mert hiszen mi, e Szemle írói gárdája és olvasóköre egyaránt méltányoljuk a nemzetközi egyesület működését. Épp ez azonban bizonyos aggályokat kellett, hogy keltsen a zürichi nagygyűlés résztvevőiben, melyeket épp akkor nem szabad elhallgatnunk, ha az egyesület működése és jövője hivatása tekintetében arról nagy véleményünk van. Mindazok, kik az egyesület oly szépen megindult komoly működéséhez ragaszkodnak, ily szellemben fogják felfogni alábbi megjegyzéseimet.

Az, amitől az egyesületet már az utóbbi két-három nagygyűlés óta féltünk, az egyesület tevékenységének szétforgácsolása, nagygyűlései napirendjének túlterhelése. Az előző gyűléseken tárgyalt kérdések, a fiatalok éjjeli munkájának szabályozása és a maximális munkaidő, a gyermekmunka, az otthonmunka, az ipari mérgek és a munkásbiztosítás, valamint a munkásvédelmi törvények végrehajtásának kérdései mellé ijesztő számban sorakoznak újabbban az osztályok részéről tárgyalásra javaslatba hozott kérdések. A caisson-munkások, a bányamunkások és vasuti munkások védelme, a munkásszabadságok, a szombati munkaszünet és a trucktilalom, sőt most már a munkajog összeállítása is gyors egymásfutásban kerültek napirendre, amellet, hogy természetesen a már régebben a napi-

renden szereplő kérdések tárgyalása is önkéntelenül egyre szélesebb mederbe terelődik, mint ez p. o. az ipari mérgek kérdésénél a legszembetűnőbb. Az egyes nemzeti osztályok az otthonukban tapasztalt bajokat a nemzetközi egyesület elé terjesztették, hogy az foglalkozzék velük és tanulmányozza a megoldás módjait. Így p. o. a hollandiak a caissonmunka szabályozását és a kikötői munkások túlterhelésének náluk aktuális kérdéseit tüzték napirendre. Ez magában véve természetesen nem kifogásolható, sőt igen helyes eljárás és midőn mi magyarok a luganoi nagygyűlésen a munkásbiztosítás terén Amerikával szemben a viszonyosság kérdésének a megoldását sürgettük, ezen indítványunkat nagy rokonszenvvel fogadták. Ami azonban ebben az eljárásban helytelen, az a szigorú önbírálat hiánya a nemzeti osztályoknál és főképpen annak a fel nem ismerése, hogy egyszerre az egyesület minden kérdést meg nem oldhat. Kétségtől igen fontos socialpolitikai kérdések azok, melyek a zürichi nagygyűlés napirendjén szerepeltek egytől-egyig, ez azonban nem változtat azon, hogy azokkal egyszerre az egyesületnek foglalkozni nem célszerű, mert aki sokat markol keveset fog.

Sajnos, már-már ennek a jeleit kell a zürichi nagygyűlésnél, a nagy eredmények dacára, melyeket kivált a régebben napirenden levő kérdéseket illetőleg felmutathat, megállapítanunk. Hiszen már fent is láttuk, hogy a kérdések közül több egyáltalában alig volt a tárgyalásra előkészítve. Nem szólunk a munkásszabadságok kérdéséről, mely minden fontossága dacára ma talán még tárgyalásra egyáltalában kevésbé érett és a maximális munkanap kérdései mellett talán inkább másodrendű jelentőségű. De itt van a gyermekmunka kérdése, mely már a genfi nagygyűlés óta, tehát hat éve szerepel a napirenden és amelyre nézve a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal csak a legáltalánosabb javaslatokat terjesztette a zürichi nagygyűlés elé. A már a luganoi határozat értelmében kiküldött bizottság, melynek feladata lett volna ezzel a kérdéssel besatöbban foglalkozni, nem hivatott össze, épp oly kevéssé, mint az a bizottság, melyet a munkásbiztosítás kérdésének az előkészítésére küldött ki a luganoi nagygyűlés. A truckrendszer kérdése, valamint az úgynevezett angol hét, a szombat délutáni szünet kérdése úgyszólván csak az utolsó pillanatban kerültek a napirendre, épp úgy mint a munkajog összegyűjtésének a megbeszélése és így előkészítésről ezeknél már egyáltalában nem lehetett szó, amint a vasúti munkások munkafeltételeire vonatkozólag most már másodizben napirendre tűzött kérdés sem volt kellő előkészület és a szükséges idő híján behatóbban tárgyalható.

Hogy ez bizonyos, talán a legtöbb delegátusnak egészen öntudatára sem jutó aggodalmakat keltett sokakban, az kiténik több mozzanatból. *Francke* a nemzeti osztályokkal való érintkezés egyszerűsítése és gyorsítása érdekében tesz javaslatot, az egyéb kérdésnél, a trucktilalom kérdésénél pedig az osztrák sectio, valamint a bizottság elnöke, *Brants* tanár egyenesen azon nézetüknek adnak kifejezést, hogy a kérdés a tárgyalásra nincs eléggé előkészítve, mely nézetet lényegében *Berlepsch* báró a plenumban is elfogadta és itt arra is rámutatott, hogy a jövő gyűlés napirendjének túlterhelésétől a Nemzetközi Munkásügyi Hivatalnak, melyre a nagygyűlés a napirend megállapítását bízta, óvakodnia kell a munka sikere érdekében. *Käuffer* az ipari mérgeknél tette kifogás tárgyává, hogy a kérdések érdemi elintézése helyett adatokat kér be a gyűlés, melyeket azután

a nemzeti osztályok sokszor késedelmesen szolgáltatnak be, vagy be sem küldenek. Csodálatos módon ezen, a tárgyalások szétforgácsolódásától aggódó vagy az azok következtében a kítűzött kérdéseknél csak lassabban való, haladást kifogásoló kijelentések dacára még magán a zürichi nagygyűlésen is nem egy indítványt tettek a programm kiszélesítése iránt és nem akadt szónok, ki határozottsággal ez ellen fordult volna. Ezt, sajnos, az elnök ép úgy elmulasztotta, mint *Bauer*, a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal igazgatója, ki *Käuffer*-nek válaszolva csak annak a kijelentésére szorítkozott, hogy a nemzeti osztályok gyakran késedelmesen szolgáltatják be a tőlük várt jelentéseket. Ez azonban nem véletlen jelenség és nem a nemzeti osztályok munkásságának az elernyedéséről, hanem jelentések elkészítésével való túlterhelésükről tesz tanuságot.

A napirend túlterhelése természetesen a tárgyalások menetére is rányomta a maga bélyegét. A plenum tárgyalásairól közelebről szükségtelen szólnunk, mert egy délelőtti megfeszített munkájával kellett őt bizottság három-három előadóját végighallgatni, — kik közül egyik-másik némileg próbára is tette a jelenlevők türelmét — és a részükről előterjesztett javaslatok felett határozni. De maguk a bizottságok is csak rövid három ülést tarthattak, az egyes bizottságokban nem kis számban tárgyalásra kítűzött kérdések megvitatására, nem is szólva arról, hogy a Nemzetközi Munkásügyi Hivatal azon javaslatai, melyek alapján a tárgyalások megindultak, a legtöbb résztvevő kezébe csak a tárgyalás napján kerültek. Az a körülmény, hogy majdnem kivétel nélkül szakemberekből alakulnak a bizottságok, az idő rövidségét ellensúlyozta és lehetővé tette ezen nehézségek legyőzését, de mégis egyes kérdéseknél nem volt lehetséges a szükséges idő híjján azok alapos letárgyalása.

Maguknak a határozatoknak egy részén meg is látszik ez. Innen egyes határozatok terjengőssége még mindig a kellő átdolgozás hiányát mutatja. A himzésre (*Schifflickerei*) vonatkozó határozat p. o. a nagy sietésben oly fogalmazást nyert, mely a határozat egész indokolását is magában foglalja. Más határozatok ismét tartalmukban közelednek azon határozatokhoz, melyeket az egyes kérdések megvitatására összejövő kongresszusok szoktak hozni, nem pedig egy oly egyesület, mely egyenesen bizonyos cél megvalósítására, a nemzetközi munkásvédelem tényleges előmozdítására van hivatva. Egyszerű ténymegállapítások, amint azok p. o. az otthonmunkára vonatkozó határozatban is foglaltak, kevéssé illenek egy konkrét tevékenységre törekvő egyesület határozatai közé.

Scherrer elnök egyik elnöki megnyitójában — ha jól emlékszem, Luzernben volt — intette a megjelenteket arra, tartsák szem előtt, hogy a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesületének összejövetelei nem resolütios-congressusok, hanem a teendő konkrét lépések megvitatására és megállapítására irányuló tanácskozások. Az egyesület működési programjának önmérséklés és szigorú önbírálat nélkül való kiszélesítése azonban igen könnyen a resolütios-congressusok színvonalára süllyeszthetné ezen sikereken már is gazdag egyesület közgyűléseit, mert még ha munkaerővel lehetséges is volna a számos feladat megoldását győzni, csakhamar a pium desideriumok színvonalára szállhatnak alá határozatai, mert az egyes országok kormányai annyi sociálpolitikai kérdésnek egyszerre való megoldására sem nem képesek, sem nem hajlandók, amennyivel az egyesület most foglalkozik.

Mindezek megfontolása bizonyára mielőbb az egyesület vezetőségét is arról fogja meggyőzni, hogy a munkaprogramnak túlságos kiszélesítésével könnyen lejtőre kerül az egyesület és nem folytathatja tevékenységét oly irányban, mint eddig, holott az eddig követett eljárási mód teljes mértékben bevált. De maguknak a nemzeti egyesületeknek is kétségkívül kötelességük a vezetőség figyelmét erre felhívni és a programm folytonos szélesítése helyett inkább annak észszerű határok közt tartását indítványozni. Ezzel csak belterjesebb lesz az egyesület munkája és nagyobb erőt fog az egyesület kifejthetni a legfontosabb kérdések megoldása irányában.

